

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 27 юли 2021 г.
(OR. en)

11072/21

ECOFIN 777
RELEX 697
FIN 645

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 26 юли 2021 г.

До: Г-н Јерре TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2021) 416 final

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА ЕИБ ЗА 2019 ГОДИНА, ПОЛЗВАЩА СЕ С ГАРАНЦИЯ ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2021) 416 final.

Приложение: COM(2021) 416 final

Брюксел, 26.7.2021 г.
COM(2021) 416 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА ЕИБ ЗА 2019 ГОДИНА, ПОЛЗВАЩА СЕ
С ГАРАНЦИЯ ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Мандатът за външно кредитиране (МВК) на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) е важен инструмент, чрез който Европейският съюз (ЕС) подпомага инвестициите в партньорски държави. Той се основава на гаранция с ресурси от бюджета на ЕС и дава възможност на ЕИБ да увеличи своето кредитиране извън ЕС в подкрепа на политиките на ЕС. Гаранцията от ЕС покрива определени случаи, когато кредитополучателите не успяват да погасят финансирането, предоставено от ЕИБ. Така гаранцията от ЕС повишава възможността на ЕИБ да поема риск.

Правното основание за МВК е Решение № 466/2014/ЕС („Решението за МВК“)¹, последно изменено през 2018 г.² Ако ЕИБ поиска активиране на гаранцията от ЕС, плащанията се извършват от Гаранционния фонд за външни дейности³.

В рамките на МВК се подкрепя дейността на ЕИБ в държавите в процес на предприєдиняване, държавите от източното и южното съседство и партньорски държави, Азия, Латинска Америка и Южна Африка, като понастоящем общо 64 държави отговарят на условията за финансиране. През текущия период на МВК (2014—2020 г.) бюджетната гаранция на ЕС в размер до 32,3 милиарда евро за операции на ЕИБ по финансиране покрива първите 65 % от загубите, които могат да възникнат в покрития от гаранцията портфейл. В Решението за МВК са установени тавани на гаранцията за различните географски региони и подрегиони.

В настоящия годишен доклад е направен общ преглед на дейностите на ЕИБ в рамките на гаранцията от ЕС през 2019 г.⁴ В него е представено и обобщение на операциите, извършени от ЕИБ без гаранция от ЕС (т.е. на „собствен риск“), за да се даде цялостна представа за дейността на ЕИБ в регионите, обхванати от МВК⁵. В допълнение към това през 2019 г. Комисията публикува цялостна оценка на изпълнението от ЕИБ на мандата за външно кредитиране за периода от средата на 2014 г. до края на 2018 г.⁶

¹ Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за предоставяне на гаранция от ЕС на Европейската инвестиционна банка за загуби по операции по финансиране на инвестиционни проекти извън Съюза (ОВ L 135, 8.5.2014 г., стр. 1).

² Решение (ЕС) 2018/412 от 14 март 2018 г. за изменение (ОВ L 76, 19.3.2018 г., стр. 30).

³ Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 на Съвета от 25 май 2009 г. относно създаване на Гаранционен фонд за външни дейности (кодифицирана версия) (ОВ L 145, 10.6.2009 г., стр. 10), последно изменен с Регламент (ЕС) 2018/409 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2018 г.

⁴ Настоящият доклад е изготвен в съответствие с изискванията по член 11 от Решението за МВК.

⁵ Понастоящем ЕИБ има четири механизма на кредитиране на собствен риск в региони, обхванати от МВК, а именно предприєдинителен механизъм (ППМ), механизъм за инвестиции по линия на добросъседството (МИД), механизъм за действия в областта на климата и околната среда (МДОКОС) и механизъм за стратегически проекти (МСП). Освен регионите, обхванати от МВК, последните два механизма обхващат също така африкански, карибски и тихоокеански държави и отвъдморски територии на държави — членки на ЕС.

⁶ SWD(2019) 333 final и свързаните документи, които са на разположение на https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_en.

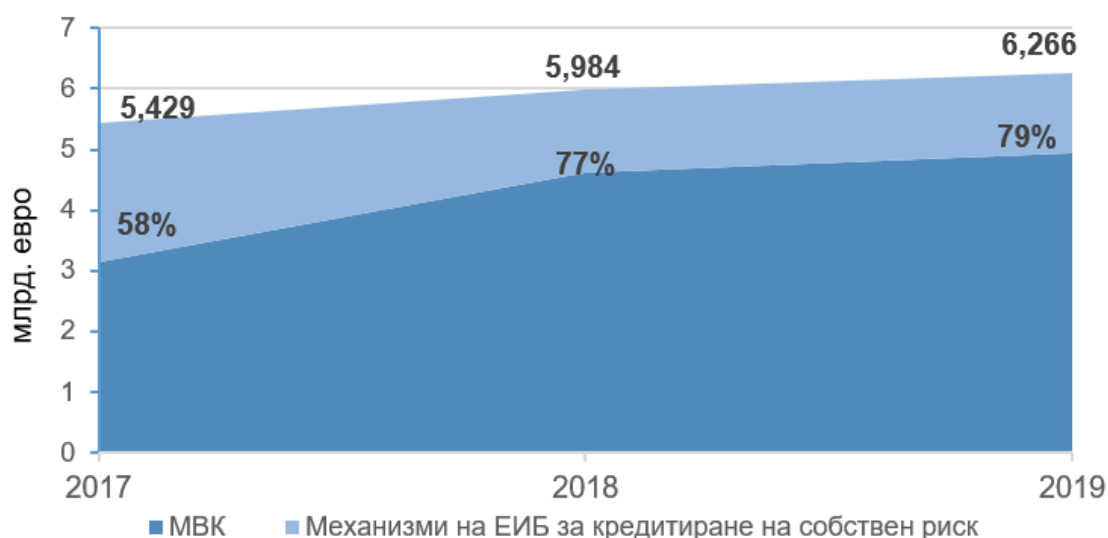
2. ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ

През 2019 г. ЕИБ договори операции по финансиране за общо 6,3 милиарда евро в регионите, обхванати от МВК. От тази обща сума над 4,9 милиарда евро са за операции на ЕИБ в рамките на МВК (т.е. са покрити от гаранцията от ЕС), като включват почти 56 договора за финансиране. Останалите операции са финансирани по механизмите на ЕИБ за кредитиране на собствен риск.

В сравнение с 2018 г., когато бяха договорени операции само за 4,6 милиарда евро по линия на МВК, през 2019 г. размерите са осезаемо по-големи. 7 % по-големи. В същото време обаче размерът на операциите на собствен риск на ЕИБ в държави, обхванати от МВК, се понижи с почти 2 %, на 1,36 милиарда евро през 2019 г.

На графика 1 е илюстрирана динамиката на кредитиране в рамките на МВК и чрез механизмите за кредитиране на собствен риск между 2017 г. и 2019 г. (договорени суми без анулираните операции). През този период средно 72 % от финансирането от ЕИБ в тези региони се ползваше с гаранция от ЕС⁷.

Графика 1: Годишна динамика на размера на кредитирането, предоставено от ЕИБ в региони, обхванати от МВК

Според Решението за МВК естеството на гаранцията от ЕС се различава в зависимост от съответната операция по финансиране на ЕИБ:

- *Цялостна гаранция*, която покрива кредитния риск, се предоставя за операции по финансиране с партньори от публичния сектор (обикновено за инфраструктурно развитие), както и за заеми от ЕИБ за банки или дружества, които се ползват от държавна гаранция⁸. От цялостната гаранция се ползваха

⁷ Разликите с публикуваните суми в предходни доклади се дължат на анулиране на договори.

⁸ Цялостната гаранция от ЕС дава възможност на ЕИБ да се откаже от премията за риск, която в противен случай би трябвало да включи в своя лихвен процент. Вследствие на това партньорските държави или техните институции/предприятия могат да заемат средства от ЕИБ при значително по-ниски разходи. За по-подробен анализ вж. SWD(2019) 333, в бележка под линия 6, стр. 10—11, 21 и 33—37.

4,3 милиарда евро, или почти 87 % от операциите по финансиране, договорени по линия на МВК през 2019 г.

- За други операции в частния сектор се предоставя *гаранция срещу политически риск* с по-ограничен обхват⁹. През 2019 г. с нея бяха покрити операции по финансиране на стойност 617 милиона евро.

Общото ниво на усвояване на средства по линия на МВК за периода 2014—2020 г. достигна 36 % от нетния размер на средствата по договори към края на 2019 г. (8,0 милиарда евро), което представлява увеличение в сравнение с 33 % през 2018 г. Особено когато става въпрос за инфраструктурни проекти, изплащането на средства от финансирането от ЕИБ се извършва постепенно в продължение на няколко години¹⁰.

3. ОПЕРАЦИИ ПО ФИНАНСИРАНЕ

3.1. ПРЕГЛЕД НА НОВИТЕ ОПЕРАЦИИ НА ЕИБ ПО ФИНАНСИРАНЕ ПО ЦЕЛИ

Всяка операция по линия на МВК допринася за постигането на една от двете „вертикални“ цели: а) развитие на местния частен сектор; или б) развитие на социална и икономическа инфраструктура. Освен това същите операции могат да допринесат (отчасти или напълно) за постигането на „хоризонталните“ цели, а именно действия в областта на климата, регионална интеграция и дългосрочна икономическа устойчивост на бежанците, мигрантите, приемащите общности и общностите на транзитно преминаване, както и на общностите на произход¹¹.

Както е посочено по-горе, общият размер на инвестициите на ЕИБ, договорени по линия на МВК през 2019 г., възлезе на 4,9 милиарда евро. 67 % са предназначени да допринесат за развитието на социалната и икономическата инфраструктура. С останалите 33 % се очаква да бъде подкрепено развитието на местния частен сектор, главно чрез подобряване на достъпа до финансиране за малки и средни предприятия (МСП).

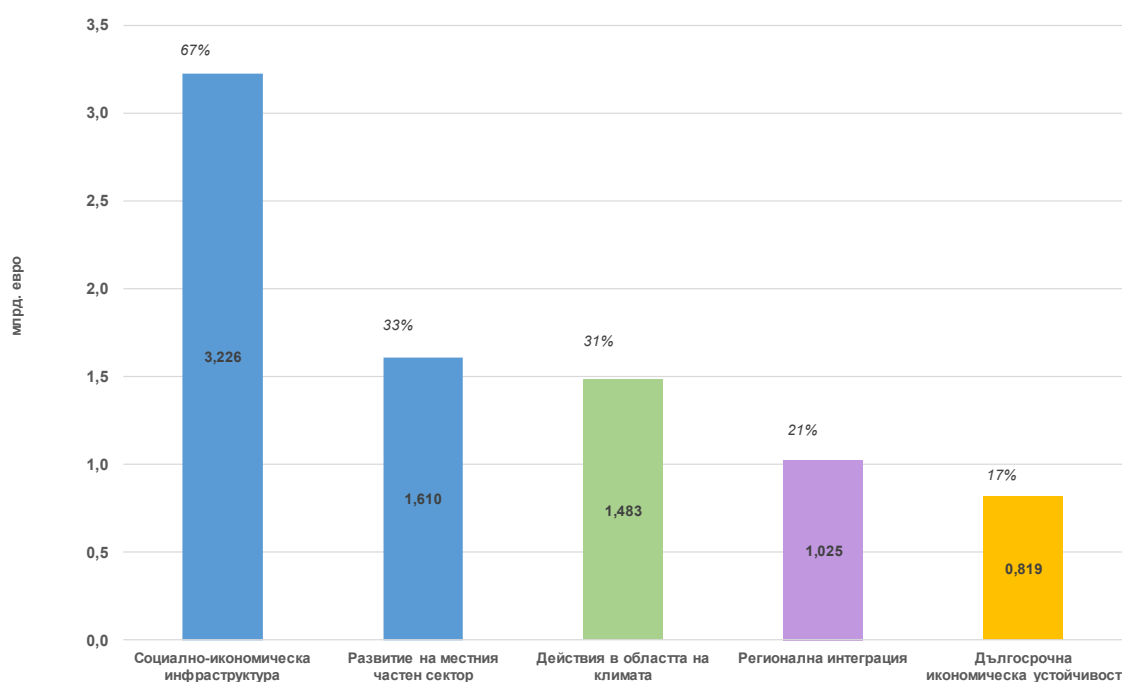
От общия размер на операциите, договорени по линия на МВК през 2019 г., 31 % са предвидени като принос към целта за действия в областта на климата, 21 % — за регионална интеграция и 17 % — за дългосрочна икономическа устойчивост (вж. графика 2).

⁹ Гаранцията срещу политически риск обхваща неплащане поради невъзможност за превеждане на парични средства във валута, отчуждаване, война или граждански безредици или отказ на правосъдие при нарушаване на договор. Тя не води до занижено ценообразуване въз основа на риска от страна на ЕИБ.

¹⁰ За по-подробен анализ относно изплащането на средствата вж. неотдавнашната оценка на службите на Комисията, SWD(2019) 333, стр. 28—30.

¹¹ Член 3 от Решението за МВК.

Графика 2: Принос към целите в рамките на МВК през 2019 г. (в млрд. евро)

Забележка: Един проект може да подпомага повече от една цел по МВК. Целите за действия в областта на климата, регионална интеграция и дългосрочна икономическа устойчивост са междусекторни (хоризонтални) цели, които са приложими за всички проекти и поради това се припокриват с другите две цели. Размерът на средствата по договори за развитие на местния частен сектор и за икономическа и социална инфраструктура, взети заедно, дава общия размер на средствата по договори през годината.

Развитие на местния частен сектор, по-специално осигуряване на подкрепа за МСП

През 2019 г. за подкрепа на развитието на местния частен сектор ЕИБ договори в региони, обхванати от МВК, операции на стойност 1,8 милиарда евро, от които 1,6 милиарда евро в рамките на МВК. Главният инструмент за кредитиране бяха кредитните линии за средства, които да бъдат преотпуснати на МСП и дружества със средна пазарна капитализация, с договори на стойност 1,51 милиарда евро, сключени за девет кредитни линии за местни финансови посредници, за да могат те по-добре да посрещнат потребностите от финансиране на този пазарен сегмент. През 2019 г. бяха подкрепени и 5 нови проекта за микрофинансиране¹² и 4 преки заема за дружества.

Дяловото финансиране е по-малко по размер и по-рисково по своята същност. През 2019 г. бяха договорени 94 милиона евро за 8 нови фонда за дялово участие. Два фонда са съсредоточени върху подкрепата за дружества с висок потенциал за растеж и за развитие на местния частен сектор в южните съседни държави, а другите 6 са

¹² В Ливан, Тунис, Западния бряг и Газа, Грузия и Казахстан.

трансрегионални и са насочени към енергия от възобновяеми източници и други зелени инвестиции.

Развитие на социална и икономическа инфраструктура

Операциите по финансиране, допринасящи за развитието на социална и икономическа инфраструктура в регионите, обхванати от МВК, възлизаха на 4,4 милиарда евро по договори на ЕИБ през 2019 г., от които 3,2 милиарда евро бяха с гаранция от ЕС. Основните сектори бяха енергетика, транспорт и водоснабдяване/канализация. Акцентът тази година отново беше върху транспортните проекти, с 12 проекта, на които се падат над 50 % от общия размер по договорите. Някои от тях бяха съсредоточени върху устойчивия транспорт (например проектите за градско метро в Пуна и Бопал в Индия и Кайро в Египет), други бяха насочени към свързаността и регионалната интеграция в съседни държави и Западните Балкани.

Енергетиката, водоснабдяването и канализацията и твърдите отпадъци са другите представени основни сектори. Енергийните проекти бяха съсредоточени върху подобряването на устойчивостта в сектора, предимно с по-малки по мащаб проекти за енергия от възобновяеми източници (тоест чрез рамкови заеми и участие в 6 фонда). По отношение на управлението на водите и отпадъците акцентът падна върху подобряване на управлението на отпадъчните води в Западните Балкани и южните съседни държави. Освен това между финансираните проекти има и един за подобряване на управлението на твърдите отпадъци в Молдова.

Смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране към него

Договорените през 2019 г. заеми на стойност 2,7 милиарда евро в обхванати от МВК региони са в подкрепа на усилията за смекчаване на изменението на климата и адаптирането към него, като почти 1,5 милиарда евро от тях са с гаранция от ЕС¹³. В края на 2019 г. общото съотношение на действията в областта на климата през текущия период на МВК беше над 35 % от нетните средства по договори¹⁴, което надхвърля заложената в Решението за МВК цел от 25 %, и е в съответствие с целта до 2020 г. най-малко 35 % от общия размер на операциите на ЕИБ по финансиране да са в държави с бързо развиващи се икономики и в развиващи се държави извън Съюза.

Най-голям принос към постигането на целта за действия в областта на климата имат инвестициите в транспорт с по-ниски въглеродни емисии и в енергия от възобновяеми източници. Адаптирането към изменението на климата има дял от 8 % от финансирането на ЕИБ за действия в областта на клима в обхванатите от МВК региони. През 2019 г. ЕИБ прие нова политика за енергийно кредитиране. В резултат на това извън ЕС ЕИБ ще подкрепя развитието на нисковъглеродни, ефективни и надеждни енергийни системи, които подобряват достъпа до съвременна и финансово достъпна енергия. Освен това, и в съответствие с целите на ООН за устойчиво развитие за удвояване на глобалния темп на повишаване на енергийната ефективност до 2030 г.,

¹³ В много случаи само част от проекта има принос към целта за противодействие на изменението на климата, поради което само част от общото кредитиране по този проект се отчита като принос към постигането на целта.

¹⁴ Съответстващата цифра за 2019 г. е 31 %.

ЕИБ ще прилага извън ЕС същия принцип както в рамките на ЕС. Като част от ангажимента си за приобщаващ и устойчив растеж ЕИБ ще продължи да подкрепя енергийни проекти, които допринасят за целите на Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г.

Регионална интеграция

През 2019 г. общият размер на договорените от ЕИБ средства за постигането на целта за регионална интеграция в обхванатите от МВК региони възлизаше на 1,1 милиарда евро, от които 1,0 милиард с гаранция от ЕС. Дейността в източните съседни държави продължи с големи проекти за пътна свързаност в Украйна и Грузия, а други пътни проекти в Сърбия и Мароко подкрепиха също регионалната интеграция. В Западните Балкани Образователната програма на Черна гора подкрепи регионалната интеграция с мерки за справяне с недостатъчните инвестиции и незадоволителното разпределение на ресурсите в образователния сектор, за подобряване на качеството на образованието в отдалечените райони и за хармонизиране на стандартите, с което допринесе за икономическия растеж на региона и социалното сближаване. В допълнение се очаква Партньорството за местно развитие в Сърбия да повиши качеството на общинската инфраструктура и услугите в някои от най-бедните райони на страната, с което да подкрепи хармонизирането със стандартите на ЕС и по този начин да помогне на страната да отговори на критериите за присъединяване към ЕС.

Инициатива за икономическа устойчивост

В сътрудничество с Европейската комисия и в отговор на искането на Европейския съвет за специална инициатива на ЕИБ за бързо мобилизиране на допълнително финансиране в подкрепа на растежа, жизненоважната инфраструктура и социалното сближаване в Средиземноморския регион и Западните Балкани през 2016 г. стартира Инициативата за икономическа устойчивост (ИИУ) като принос към отговора на Европа на предизвикателството с миграцията и бежанците¹⁵. Инициативата за икономическа устойчивост е част от съвместната реакция на Европа на кризата с миграцията и бежанците, като се акцентира върху преодоляване на причините за миграцията в по-дългосрочен план и намаляване на дългосрочното въздействие от сътресенията и кризите. Затова тясната координация и допълняемостта с други инициативи на ЕС са основни приоритети. В контекста на междинния преглед на МВК, направен през 2018 г., в Решението за МВК беше включена допълнителна цел за дългосрочна икономическа устойчивост. Наред с това бяха определени 1,4 милиарда евро за инвестиции в публичния сектор, допринасящи за постигането на целта за устойчивост, и беше създаден специален „мандат за кредитиране на частния сектор по ИИУ“, разполагащ с 2,3 милиарда евро, за да се гарантират инвестиции в частния сектор, подпомагащи дългосрочната икономическа устойчивост. Мандатът за кредитиране на частния сектор по ИИУ осигурява на ЕИБ покритие с цялостна гаранция, което ѝ позволява да осъществява операции по финансиране, свързани с по-висок риск¹⁶.

¹⁵ <https://www.eib.org/en/projects/initiatives/resilience-initiative/index.htm>

¹⁶ ЕИБ компенсира ЕС за бюджетната гаранция в рамките на мандата за кредитиране на частния сектор по ИИУ, като предоставя на ЕС свързаните с риска приходи от тези операции.

До края на 2019 г. ЕИБ одобри общо 5,6 милиарда евро за операции, отговарящи на целите по ИИУ, от които 819 милиона евро бяха договорени през 2019 г. Около половината от тези средства покриха кредитни линии (главно за кредитиране на МСП), около 15 % са за инвестиции във водоснабдяване и канализация и около 11 % са за инвестиции в транспорта. Повече от две трети от договореното финансиране е насочено към частния сектор, като осигурява все по-нарастваща икономическа устойчивост за МСП. Повечето от останалото договорено финансиране е насочено към инфраструктурата за предоставянето на основни услуги, като осигуряване на достъп до чиста вода и добри санитарни условия, управление на отпадъците и електричество, образование и здравно обслужване, местен транспорт и градски услуги, както за бежанците, така и за местните общности.

3.2. ПРЕГЛЕД НА ФИНАНСИРАНЕТО ОТ ЕИБ ПО РЕГИОНИ И СЕКТОРИ

В таблица 1 са представени данни за размера на финансирането от ЕИБ през 2019 г. в обхванатите от МВК региони, в това число финансиране с гаранция от ЕС и по линия на инструментите на собствен риск.

Таблица 1: Операции на ЕИБ по финансиране, договорени през 2019 г. в региони, обхванати от МВК (без анулираните)

Регион (в млн. евро)	Операции с гаранция от ЕС			Механизми на ЕИБ на собствен риск или средства на трети страни	Общо
	Цялостна гаранция	Гаранция срещу политически рискове	Общо МВК		
Държави в процес на предприєдиняване	390	50	440	60	500
Южно съседство	2.203	25	2.228	75	2.303
Източна Европа, Южен Кавказ и Русия	1096	180	1276	19	1295
Азия (без Централна Азия)	205		205	1007	1212
Централна Азия	30	12	42	15	57
Латинска Америка	380	250	630	187	817
Южна Африка		100	100		100
Общо	4.304	617	4.922	1.364	6.285

От общо 7,7 милиарда евро за операции извън ЕС (включително държавите от АКТБ, отвъдморските страни и територии, както и държавите от ЕАСТ) през 2019 г. 6,3 милиарда евро бяха договорени за региони, обхванати от МВК. Приблизително 4,1 милиарда евро е стойността на договорените операции в държавите в процес на предприєдиняване и в държавите, обхванати от европейската политика на съседство (както в южното, така и в източното съседство), и в партньорските държави. В Азия,

Централна Азия, Латинска Америка и Южна Африка бяха договорени операции в размер на 2,2 милиарда евро.

В сравнение с 2018 г., през 2019 г. общият размер на финансирането от ЕИБ в регионите, обхванати от МВК, е нараснал с 4,7 %, главно поради повишената активност в Източна Европа, Южен Кавказ и подрегион Русия и Средиземноморския подрегион.

Таблица 2: Нетни договорени средства по години и общи нетни средства по договори в сравнение с таваните на гаранцията по линия на МВК за периода 2014—2020 г. (Решение 466/2014/ЕС, изменено с Решение (ЕС) 2018/412)

Нетни договорени средства, млн. евро	2014 г. (второ полугодие)	2015	2016	2017	2018	2019	Общо	Процент на усвояване
							2014 г. (второ полугодие) — 2019 г.	
Държави в процес на предприсъединяване	200	906	566	170	1.142	241	3.224	44%
Южно съседство	369	726	1.299	1.168	1.367	1.609	6.537	64%
Източна Европа, Южен Кавказ и Русия	975	1.401	1.472	657	632	1.276	6.413	96%
Азия (без Централна Азия)	45	433	45	118	205	205	1.051	90%
Централна Азия	70	70	20	22		42	224	100%
Латинска Америка	219	468	319	362	347	630	2.346	87%
Южна Африка		150		50	70	100	370	80%
Мандат за кредитиране на публичния сектор по ИИУ					522	679	1.201	86%
Мандат за кредитиране на частния сектор по ИИУ*				612	325	140	1.076	47%
Общо	1.878	4.154	3.720	3.159	4.610	4.922	22.442	69%

* Мандатът за кредитиране на частния сектор по ИИУ обхваща Западните Балкани и Средиземноморския регион.

Общият размер на средствата по договори в рамките на МВК през периода 2014—2019 г., без анулираните средства, достигна приблизително 22,4 милиарда евро в края на 2019 г. Общият процент на усвояване на МВК от гледна точка на нетен размер на средствата по договори беше 69 % от общия таван на гаранцията.

Най-нисък процент на усвояване на гаранцията на ЕС се наблюдава при държавите в процес на предприсъединяване. Това се обяснява главно с ограничаването на операциите на ЕИБ в Турция с оглед на политическите и икономическите събития от 2016 г. насам. По-нисък от средния процент на усвояване се наблюдава и в южните съседни държави, където ЕИБ продължава да оценява цялостната оперативна среда като трудна, отчасти поради политическата нестабилност, нарастващия публичен дълг и намаляващото фискално пространство в някои държави. ЕИБ също посочва като усложняващ фактор слабия капацитет и възможностите на организаторите.

Най-високият процент на усвояване от гледна точка на средствата по договори е отчетен в Централна Азия и държавите от източното съседство.

Таблица 3: Разпределение по сектори на договорените през 2019 г. операции на ЕИБ по финансиране с гаранция от ЕС в региони, обхванати от МВК

Сектор / регион (в млн. евро)	Държави в процес на предприемане	Южно съседство	Източна Европа, Южен Кавказ и Русия	Азия	Централ на Азия	Латинска Америка	Южна Африка	Общо	Дял от общия размер
Транспорт	100	576	814	152				1.642	33%
Кредитни линии	50	1000	196		12	135	100	1.493	30%
Водоснабдяване и канализация	194	382	66	54		145		841	17%
Енергетика		217	84		30	350		681	14%
Промисленост	50	22	38					110	2%
Селско стопанство, рибарство, горско стопанство		25	26					51	1%
Градоустройство	17	6	27					50	1%
Твърди отпадъци			25					25	0,5%
Образование	18							18	0,4%
Комбинирана инфраструктура	11							11	0,2%
Общо	440	2.228	1.276	205	42	630	100	4.922	100%

Ако се погледне конкретно мандатът за кредитиране на частния сектор по ИИУ, процентът на усвояване (на базата на нетния размер на средствата по договори) достигна 47 % до края на 2019 г.

По отношение на разпределението по сектори на операциите в рамките на МВК през 2019 г., на първо място е транспортният сектор с 33 % от общия размер на средствата по договорите. По-голямата част от операциите по линия на МВК представляват инфраструктурни инвестиции, главно в секторите транспорт, енергетика и водоснабдяване и канализация.

3.3. ВЪЗДЕЙСТВИЕ И ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ НА ОПЕРАЦИИТЕ НА ЕИБ

При своята оценка от 13 септември 2019 г.¹⁷ Комисията направи изчерпателен анализ на въздействието и добавената стойност от изпълнението от ЕИБ на нейния мандат за външно кредитиране. В параграфите по-долу е отразена собствената оценка на ЕИБ за ефекта от операциите ѝ, съгласно оценката по инструмента на ЕИБ за измерване на резултатите.

ЕИБ проследява очакваните резултати и въздействието на операциите си по финансиране чрез своята рамка за измерване на резултатите (РИР), въведена през 2012 г. В етапа на оценяване се определят показатели за резултатите с базови варианти и цели, по които се прогнозира очакваните икономически, социални и свързани с околната среда резултати. Постигнатото се наблюдава през целия живот на проекта, като се сравнява с тези референтни показатели за изпълнение и се отчита на различни етапи: при приключване на проекта и три години след приключването на проекта („етап след приключване“) — за директни операции; в края на инвестиционния период и в края на действието — за фондовете за дялово участие; както и в края на периода на

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_en.

разпределение — за кредитните линии. По-голямата част от операциите на ЕИБ по МВК имат за цел финансирането на инфраструктурни инвестиции, за приключването на които обикновено са необходими много години. Ето защо данни за действителните резултати и въздействието, постигнати с подкрепата на бюджетната гаранция на ЕС, обикновено се предоставят със значително забавяне.

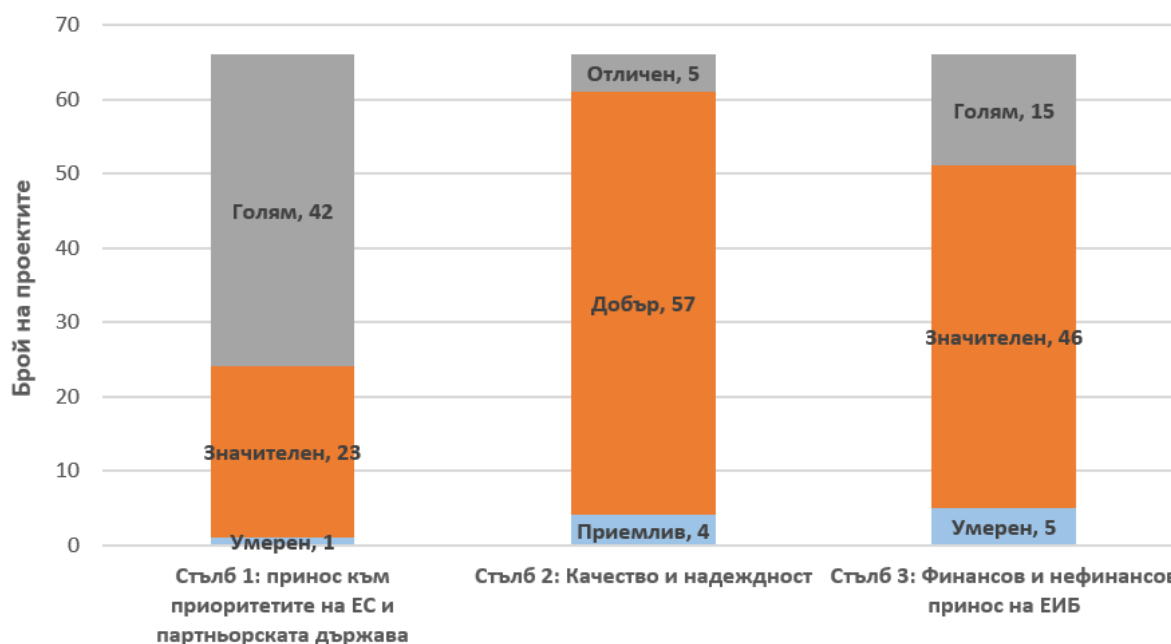
Съгласно рамката за измерване на резултатите ЕИБ оценява проектите по три „стълба“:

- i. По стълб 1 се измерват очакваният принос към приоритетите на ЕС и на партньорските държави, както и допустимостта според целите на ЕИБ по мандата. Това помага да се разбере логиката на интервенцията от страна на ЕИБ с оглед на очакваните *въздействия* от проекта.
- ii. По стълб 2 се измерват качеството и надеждността на операцията въз основа на очакваните *крайни продукти, последици и резултати*.
- iii. По стълб 3 се измерват очакваният финансов и нефинансов принос (добавена стойност) на ЕИБ към проекта, освен пазарната алтернатива. Това помага да се оцени интервенционната логика на нивото на *приноса* на ЕИБ към проекта.

По МВК и механизмите на ЕИБ за кредитиране на собствен риск през 2019 г. ЕИБ е сключила първи договор за финансиране за 66 проекта. ЕИБ оцени 65 от тези 66 нови проекта най-малкото като „значителни“ по стълб 1 на рамката за измерване на резултатите, което означава, че те се смятат за съответстващи на целите на МВК и имат голям принос към целите за развитие на национално ниво или към тези на ниво ЕС и умерен принос към другите цели. 42 проекта са оценени от ЕИБ като проекти с „голям“ принос както към приоритетите на ЕС, така и към националните цели за развитие.

Рейтингът по стълб 2 се основава на надеждността, финансовата и икономическата устойчивост, устойчивостта на околната среда и социалната устойчивост на проекта. Пет нови проекта, договорени през 2019 г., са оценени с „отличен“, а 57 проекта са оценени с „добър“ от ЕИБ по стълб 2, като при инфраструктурните проекти средната икономическа възвръщаемост е между 10 % и 15 %. 4 проекта са получили „приемлив“ рейтинг от ЕИБ, често поради високорисковата среда или слабости на организаторите.

Графика 3: Оценки от ЕИБ по стълбове съгласно РИР за нови операции в обхванати от МВК региони, договорени през 2019 г.

По стълб 3 ЕИБ оцени своя очакван финансов и нефинансов принос към 61 проекта като „голям“ или „значителен“, що се отнася до предоставения срок на финансирането, надвишаващ предлагания на местните пазари.

С усъвършенстването на рамката на ЕИБ за оценяване на резултатите постепенно се включват и данни за действително постигнатите резултати от някои операции, при които са били формулирани очаквания според РИР, въведена през 2012 г. За 2019 г. ЕИБ отчете постигнати резултати за 18 операции във финансовия сектор (кредитни линии) — 10 в Турция, 3 в Египет, по 2 в Черна гора и Сърбия и 1 в Тунис. По тях партньорските банки са отпуснали общо 2,3 милиарда евро чрез 5531 заема. От тях 5202 заема са за МСП и 329 за дружества със средна пазарна капитализация. Средният срок на заемите, предоставени на крайни бенефициери (претеглен спрямо размера на заема), е 4,4 години. Дружествата — крайни бенефициери, са имали персонал от около 266 000 души общо, а средно дружество бенефициер с 48 служители се смята за „малко“.

3.4 ИСКАНИЯ ЗА АКТИВИРАНЕ НА ГАРАНЦИЯТА ОТ ЕС

От 2012 г. до 2019 г. ЕИБ отправи искания за активиране на гаранцията на обща стойност 476 милиона евро, от които малко под 55 милиона евро през 2019 г. В края на 2019 г. дължимата стойност на главницата, която потенциално подлежи на погасяване при активиране на гаранцията, беше в размер на 161 милиона евро¹⁸. През 2019 г. ЕИБ направи няколко нови искания за активиране на гаранцията от ЕС вследствие на просрочени суми по сирийските заеми с държавна гаранция. До момента усилията за

¹⁸ Сумите са посочени в равностойността им в евро към 31 декември 2019 г. само с информативна цел. Някои от исканията за активиране на гаранцията се отнасят до суми, дължими в други валути.

събиране на просрочените суми бяха неуспешни. ЕИБ сезира съответните съдилища, за да бъдат защитени претенциите на ЕС върху сумите, дължими от Сирия¹⁹.

През юни 2016 г. ЕИБ отправи искане за активиране на гаранцията срещу политически риск за *летище Енфида* в Тунис. Последвалите дискусии между ЕИБ и Комисията доведоха до споразумение за третирането на това искане за активиране на гаранцията. Накратко, страните се споразумяха да поделят поравно останалата експозиция по договора за заема²⁰. През 2019 г. заемополучателят, неговите акционери, заемодателите и тунизийските органи постигнаха споразумение за реструктуриране, което се очаква да влезе в сила през 2020 г. Сключването на споразумение за реструктуриране през декември 2019 г. задейства изплащането на около 1,4 милиона евро през първите 4 години. В съответствие със споразумението между ЕИБ и Комисията половината от получената сума беше възстановена на Комисията през януари 2020 г.

4. СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ЕИБ С ДРУГИ ПАРТНЬОРИ

4.1 СЪТРУДНИЧЕСТВО С КОМИСИЯТА

Сътрудничеството между ЕИБ и Комисията по въпроси, свързани с МВК, се осъществява в контекста на по-широкото партньорство между двете институции, включително механизмите на ЕС за смесено финансиране, например Инвестиционната платформа за добросъседство (ИПД), Инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ) и Техническата помощ за Инициативата за икономическа устойчивост (ТП ИИУ) в подкрепа на дейностите на финансови институции за развитие извън ЕС.

ЕИБ продължи да използва тези механизми, тоест концесионно финансиране с ресурси от бюджета на ЕС, в подкрепа на подготовката и/или осъществяването на финансирани от ЕИБ проекти. През 2019 г. ЕИБ одобри 22 нови плащания на безвъзмездни средства, финансирани изцяло или частично от бюджета на ЕС, на обща стойност 226 милиона евро за изпълнение от ЕИБ в региони, обхванати от МВК. От тях 37,6 милиона евро бяха предоставени като техническа помощ (ТП), 148,5 милиона евро — като безвъзмездни средства за инвестиции, и 40,1 милиона евро — по финансови инструменти. В допълнение бяха одобрени 22 операции за техническа помощ по Инициативата за икономическа устойчивост на обща стойност 34,6 милиона евро. Междувременно 21 проекта на ЕИБ, договорени през 2019 г. в обхванатите от МВК региони, се ползваха или ще се ползват от тези безвъзмездни средства, които бяха или финансирани директно със собствени средства на ЕИБ, като ТП по ИИУ, или изпълнени от ЕИБ и финансирани изцяло или частично от бюджета на ЕС.

ЕИБ е също така един от партньорите по изпълнението за новата гаранция от ЕС, която се предлага чрез Европейския фонд за устойчиво развитие (ЕФУР). МВК и ЕФУР са насочени към доста различни видове продукти, заемополучатели и географски региони.

¹⁹ Успоредно с това ЕИБ заведе съдебно производство срещу Сирия, което започна през 2017 г. Висшият съд на Англия (на 29 юни 2018 г.) и Общият съд / Съдът на Европейския съюз (на 6 юни 2019 г.) постановиха решение по реда на опростено съдопроизводство в полза на ЕС, което допуска всички претенции на ЕС срещу Сирия по отношение на неиздължени суми, просрочени по заеми, отпуснати от ЕИБ на Сирия до момента на предявяването на вземанията.

²⁰ Споразумението беше подписано на 8 декември 2017 г.

Например ЕФУР не обхваща Западните Балкани, докато МВК не обхваща големи части от Африка. Освен това процесът на вземане на решения по гаранциите от ЕС, които се предоставят по линия на ЕФУР, е различен от предоставената от самото начало на ЕИБ седемгодишна гаранция в рамките на МВК.

През юни 2018 г. Комисията предложи да установи нов Инструмент за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС) след 2021 г. и да реструктурира предоставянето на гаранции от бюджета на ЕС за инвестиции извън ЕС.²¹ Подходът за периода след 2020 г. се основава на понятието „отворена архитектура“, чрез която партньорските финансови институции ще се ползват от гаранцията на ЕС въз основа на съответните си експертни познания, за да постигнат най-силното въздействие за развитие за ЕС на място. ЕИБ ще остане ключов партньор за финансиране на инвестиции извън ЕС, особено по отношение на инвестиционни проекти в публичния сектор, но и редица други финансови институции ще могат да използват гаранции от ЕС²². По ИССРМС се предвиждат активно насочване от страна на ЕС на равнище политика и засилена координация с финансовите институции, действащи като партньори в изпълнението. За проучване на възможните условия за гаранциите след 2020 г., които могат да бъдат предоставени от ЕС на ЕИБ, се състояха технически обсъждания между Комисията и ЕИБ.

4.2. СЪТРУДНИЧЕСТВО С ЕВРОПЕЙСКИЯ ОМБУДСМАН

В Меморандума за разбирателство, подписан между ЕИБ и Европейския омбудсман през 2008 г., са заложени основите на двата етапа от Механизма на ЕИБ за подаване на жалби (МПЖ-ЕИБ). Жалбите първо се обработват чрез Механизма на ЕИБ за подаване на жалби, преди евентуално да бъдат отнесени за разглеждане от Омбудсмана. ЕИБ актуализира своята политика по отношение на Механизма за подаване на жалби през ноември 2018 г.²³ През 2019 г. Омбудсманът е уведомял за една нова жалба, свързана с дейността на ЕИБ в регионите, обхванати от МВК.

Що се отнася до вътрешния етап на Механизма на ЕИБ за подаване на жалби, броят на новите жалби, свързани с проекти, които са регистрирани в обхванати от МВК региони, намаля от 19 през 2018 г. на 15 през 2019 г. От тях 11 се отнасяха до екологични и социални проблеми, 3 — до аспекти на управлението на финансираните операции, и 1 — до достъп до информация. През 2019 г. чрез Механизма на ЕИБ за подаване на жалби бяха приключени 15 случая в обхванати от МВК региони: 4 — в Босна и Херцеговина, 4 — в Тунис, 2 — в Сърбия, 1 — в Индия, 1 — в Коста Рика, 1 — в Украйна, 1 — в Панама, и 1 случай, касаещ различни географски местоположения²⁴. Резултатите от тези жалби, разглеждани чрез Механизма на ЕИБ за подаване на жалби,

²¹ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество, COM(2018) 460 final от 14 юни 2018 г.

²² Вж. също Съобщение на Комисията от 12 септември 2018 г. „Към по-ефективна финансова архитектура за инвестиции извън Европейския съюз“, COM(2018) 644 final.

²³ <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/complaints-mechanism-policy.htm>

²⁴ Киргизстан, Таджикистан, Афганистан и Пакистан.

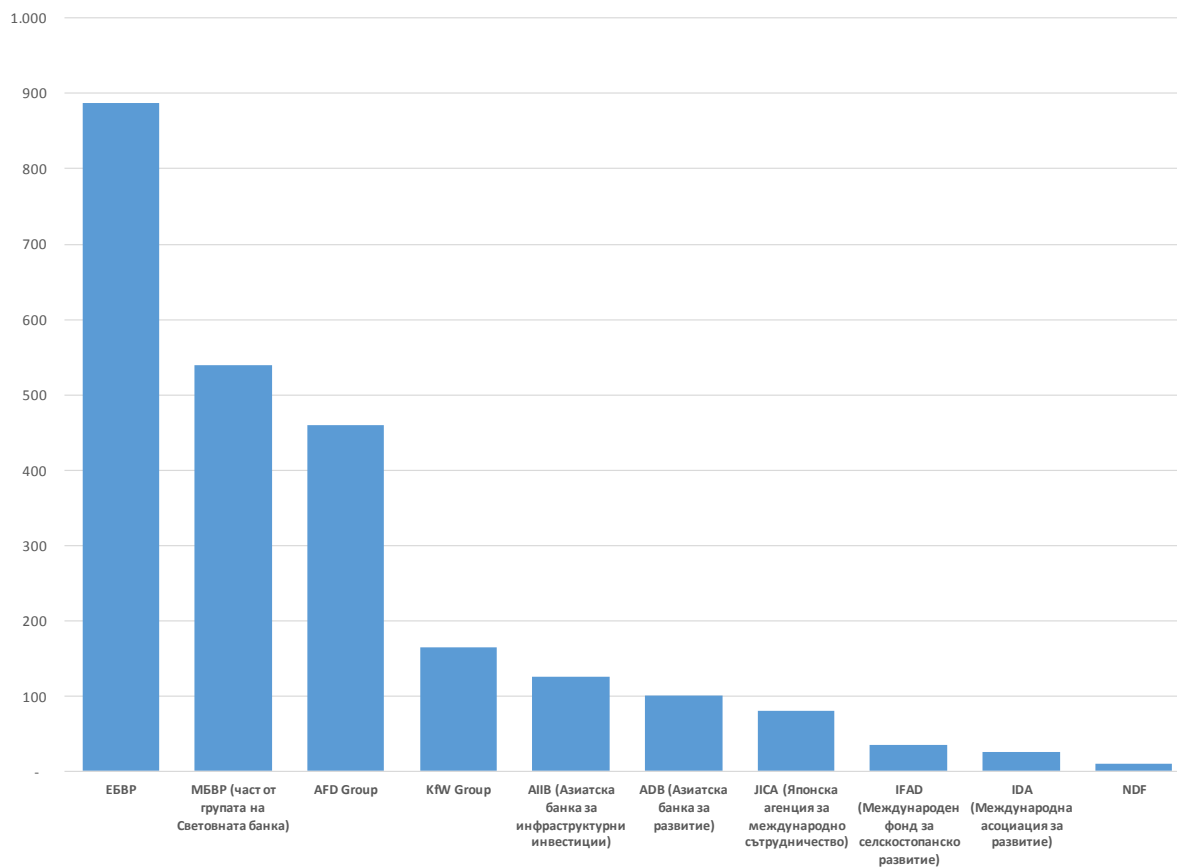
варираха между „неоснователни твърдения“ (7), „оттегляне на финансирането от ЕИБ“ (3), „доброволно уреждане“ (1), „основателни твърдения“ (1), „оттеглено от организатора искане за финансиране“ (1) и „препоръчани области за подобрене“ (2).

4.3. СЪТРУДНИЧЕСТВО С МЕЖДУНАРОДНИТЕ ФИНАНСОВИ ИНСТИТУЦИИ

Сътрудничеството на ЕИБ с други международни финансови институции (МФИ) и финансови институции в областта на развитието (ФИР) от държави — членки на ЕС, се простира в диапазона от диалог по институционални въпроси и тематични проблеми до съфинансиране на операции и споделяне на съответната техническа работа.

През 2019 г. ЕИБ съфинансира 6 операции заедно с Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) на обща стойност 888 милиона евро. Четири проекта бяха съфинансирани заедно с AFD Group (Франция), а други два — с KfW Group (Германия). Освен това 4 проекта бяха съфинансирани с Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР), която е част от групата на Световната банка. ЕИБ, AFD и KfW продължиха да си сътрудничат тясно и в контекста на инициативата за взаимно доверие (ИВД). Стартираната през 2013 г. ИВД рационализира и улеснява предоставянето на помощ под формата на съфинансиране на бенефициери, като се разчита на един от тримата партньори, поемащи ролята на водещ финансист за определени задачи, свързани с проекта, напр. части от надлежната проверка по проекта или надзор върху обществените поръчки. Ръководните органи и органите за вземане на решения на партньорите в ИВД са запознати с документите, изготвени от другите институции, които използват при вземане на решенията си. Общо 24 съфинансирани проекта бяха договорени в региони, обхванати от МВК, през 2019 г.

Графика 4: Съфинансиране от МФИ и ФИР на проекти на ЕИБ, за които са подписани договори през 2019 г. (в млн. евро)

Забележка: Сумите за инвестиране от други МФИ и ФИР са изцяло ориентировъчни, базирани на приблизителни оценки, направени на ранни етапи от разработването на проектите. За по-голяма яснота, партньорските организации включват: ЕБВР (Европейска банка за възстановяване и развитие), Международна банка за възстановяване и развитие (МБВР), Agence Française de Développement (AFD), KfW, Азиатска банка за инфраструктурни инвестиции (АБИИ), Азиатска банка за развитие (АБР), Японска агенция за международно сътрудничество (JICA), Международен фонд за развитие на селското стопанство (ИФАД), Международна асоциация за развитие (IDA).